

9.SINIF

TARİH

ETKİNLİKLİ SORU BANKASI

ÜMİT KURT

GÜNLÜK YAŞAMLA
KÖPRÜ KURMA

NOKTA ATIŞI BİLGİLERLE
ÖN HAZIRLIK

AKTİF
ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ

HÜCRELENDİRİLMİŞ
KAVRAMA TESTLERİ

YAZILI
SINAV SENARYOLARI

ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ
ETKİLEŞİMLİ TAHTA

YENİ MÜFREDATA UYGUN

TARİH ÖĞRETMENİM'DEN

4K
YAYINLARI

Ünite Konu Başlıkları

- Tarih Öğrenmenin Birey ve Topluma Faydaları
- Tarihin Doğası
- Tarihsel Bilginin Üretim Süreci
- Dijitalleşmenin Tarih Araştırma ve Yazımına Etkisi

Bu ünite de neler öğreneceğiz?

- Tarih öğrenmenin bireye ve topluma faydalarını
- Tarih, tarihsel bilgi, geçmiş, yöntem, tarihçi, olgu, kanıt, neden-sonuç ile değişim ve süreklilik kavramlarını
- Tarihin doğası çerçevesinde tarih kavramının kapsamı ve tarihsel bilginin temel özelliklerini
- Tarihin doğasını farklı kaynaklar üzerinden inceleyebilmeyi
- Tarihsel bilginin üretim sürecini çözümleyebilmeyi
- Dijitalleşmenin tarih araştırma ve yazımının dönüşümüne etkisini değerlendirebilmeyi

Etkinlik-8

Olay ve Olgı

Aşağıda yer alan özelliklerin karşısındaki boşluklara olay ve olgu kavramlarını uygun bir şekilde yerleştiriniz.

ÖZELLİK	KAVRAM
Süreklilik gösterir.	
Tekrar edebilir.	
Özgündür.	
Soyut bilgiler içerir.	
Yer ve zaman bildirir.	
Geneldir.	
Belli bir yer ve zaman söz konusu değildir.	
Tekrarlanmaz.	
Somut bilgilere yer verilir.	
Başlangıç ve bitişi bellidir.	
İnsanı etkileyen kısa sürede meydana gelen ani gelişmelerdir.	

Etkinlik-9

Olay ve Olgu

Aşağıda yer alan “Olay” örneklerinin karşısına uygun “Olguları” yazınız.

OLAY	OLGU
İstanbul'un Fethi	İstanbul'un bilim ve kültür merkezi hâline gelmesi
Fransız İhtilâli	
Sanayi Devrimi	
Cumhuriyet'in İlanı	
Malazgirt Zaferi	

Etkinlik-10

Takvim Sistemleri

Kutucuklarda verilen kavramları aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara uygun olarak yerleştiriniz.

Hz. Ömer

Sümerler

Sıçan

Rumi

Melikşah

Ömer Hayyam

Hicri Takvim

Miladi Takvim

1. Ülkemizde 1 Ocak 1926'ya kadar yürürlükte olan, ancak günümüzde sadece dinî ay ve günlerin belirlenmesinde kullanılan takvimdir.
2. ayın hareketlerini inceleyerek yılı 354 gün olarak belirledikleri Ay takvimini oluşturmuşlardır.
3. On İki Hayvanlı Türk Takvimi'nin başlangıcı yılıdır.
4. Büyük Selçuklular Döneminde Sultan adına tarafından Celali Takvimi oluşturulmuştur.
5. Osmanlı Devleti'nde mali işlerin düzenlenmesi amacıyla takvim kullanılmıştır.
6. Dönemi'nde oluşturulan bu takvim, ay yılını esas almış olup Türklerin İslamiyet'i kabul ettikten sonra kullandığı takvimdir.
7. günümüzde dünyada en yaygın kullanılan takvimdir. Bir yıl 365 gün 6 saattir. Başlangıcı, Hz. İsa'nın doğumundan bir hafta sonrası yani 1 Ocak'tır.

Etkinlik-11

Takvim Sistemleri

Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başına “D” harfini, yanlış olanların başına “Y” harfini yazınız.

1. Türklerin tarih boyunca kullandığı takvimlerden biri de Celâli Takvimi'dir.
2. Takvim sistemlerinin tamamı güneşin hareketlerine göre düzenlenmiştir.
3. Rûmî Takvim, Osmanlı Devleti'nde mali işlerin düzenlenmesi amacıyla kullanılmıştır.
4. Ülkemizde 1 Ocak 1926'dan itibaren On İki Hayvanlı Takvim kullanılmaya başlanmıştır.
5. İslam dünyasında dinî günler Hicri Takvime göre düzenlenmektedir.
6. Celali Takvimi'nin başlangıç yılı 751 yılında meydana gelen Talas Savaşı'dır.
7. Osmanlı Devleti mali işlerini düzenlemek amacıyla Rumi takvimi kullanmıştır.
8. Tarihte bilinen ilk takvim örneklerini Sümer ve Mısır medeniyetleri oluşturmuştur.
9. Toplumlar kendileri için önemli olayların tarihlerini takvimlerinin başlangıcı saymıştır.
10. Miladi takvim Hz. Muhammed'in 622'de Mekke'den Medine'ye göç etmesini başlangıç yılı kabul etmiştir.

1. Tarihte olaylar bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlıdır. Her olay kendisinden önceki olayın sonucu, kendisinden sonraki olayın sebebidir. Önceki olayı bilmezsek, sonraki olayı kavrayamayız.

Tarih bilimiyle ilgili bu yargıyı aşağıdaki açıklamalardan hangisinin desteklediği söylenebilir?

- A) Ne kadar birdenbire ve şiddetli olursa olsun hiçbir değişiklik de dün ile bugün arasındaki sürekliliği bozmaz.
- B) Tarih, insanların ve insan topluluklarının başlarından geçenleri kaydetme yoluyla edinilen bilgidir.
- C) Tarihin konusu insandır ve insanın olmadığı yerde tarih de olmaz.
- D) Tarih bir olayın sadece filan tarihte olduğunu bilmek değil, geçmişte meydana gelen olaylardan ders almaktır.
- E) Geçmişte meydana gelen olayların ilkeleri incedir, nitelik ve sebepleri hakkındaki bilgi derindir.

2. Tarihi süreç içinde tek tek meydana gelen gelişmelere olay denir. Olgu ise aynı türdeki olayları bir bütün olarak anlatmak için kullanılan bir kavramdır. Olgu, olaya göre daha soyut ve geneldir. Olayın ise başlangıç ve bitiş tarihi bellidir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi tarihi olguya örnek gösterilemez?

- A) Talas Savaşı sonrasında İslamiyet'in Türkler arasında yayılmaya başlaması
- B) 1789 yılında meydana gelen Fransız İhtilali ile milliyetçilik fikrinin yayılması
- C) Selçuklu ve Gazne devletleri arasında Dandanakan Savaşı'nın yaşanması
- D) Sanayi Devrimi sonunda sömürgeciliğin yaygınlaşması
- E) Osmanlı iskân politikası sonucunda Balkanların Türkleşmeye başlaması

3. Tarih, tarihçi ile olgular arasında kesintisiz karşılıklı bir etkileşim süreci, bugün ile geçmiş arasında bitmez bir diyalogdur.

Yalnız bu görüşe dayanarak;

- I. tarihi olayların tekrar etmediği,
- II. olayların neden sonuç ilişkisi içerisinde ilerlediği,
- III. tarihi olayların kanun ve kurallarının olmadığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
- D) I ve III E) II ve III

4. **Olay:** İnsanı ilgilendiren sosyal, ekonomik, siyasi ya da dinî alanda ortaya çıkan kısa süreli gelişmedir.

Olgu: Tarihi olayların sonucunda ortaya çıkmış uzun süreli ve genel değişimlerdir.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerin hangisinde olay-olgü eşleştirmesinin doğru yapıldığı savunulamaz?

	Olay	Olgü
A)	Fransız İhtilali	Milliyetçilik fikirlerin yayılması
B)	Coğrafi Keşifler	Sömürgeciliğin yaygınlaşması
C)	Talas Savaşı	İlk Türk devletlerinin kurulması
D)	Malazgirt Savaşı	Anadolu'da Türk kültürünün yayılması
E)	Sanayi Devrimi	Pazar ve ham madde rekabetinin artması

5. I. Kıtaların oluşması
- II. İnsanların yerleşik hayata geçmesi
- III. Devletler arası savaşların yaşanması

Yukarıda verilen özelliklerin hangilerinin doğrudan tarih biliminin inceleme alanına girdiği söylenebilir?

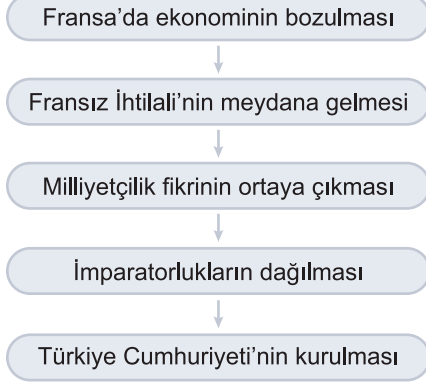
- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
- D) II ve III E) I, II ve III

6. (I) Osmanlı Devleti, hem Genç Osmanlı adı verilen aydın grup hem de Avrupalı bazı devletlerin Tersane Konferansı'nda yaptığı baskıdan kurtulmak amacıyla 23 Aralık 1876 günü törenle Kanun-ı Esasi'yi ilan etmiştir. (II) Türk tarihinin bu ilk anayasasıyla Osmanlı Devleti'nde meşrutiyet yönetimine geçilmiştir. (III) Kanun-ı Esasi'nin metni bastırılarak halka dağıtılmış ve halk meşrutiyeti büyük bir heyecanla karşılamış, İstanbul'un değişik yerlerinde top atışları yapılmış ve İstanbul'da büyük şenlikler düzenlenmiştir. (IV) Vilayetlere, sancaklara ve kazalara bir genelge gönderilerek Kanun-i Esasi'nin ilan edildiği duyurulmuştur. (V) Böylece Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Fermanı ile başlatılan demokratikleşme çalışmaları başka bir boyut kazanmıştır.

Tarihte olay ve olgu kavramları düşünüldüğünde yukarıda numaralandırılmış bilgilerden hangisi tarihi olguya örnek gösterilebilir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Tarih dersinde öğretmen aşağıdaki tabloyu tahtaya çizmiştir.

Buna göre öğretmen tarih bilimiyle ilgili aşağıdakilerden hangisini öğrencilerine özümsetmek istediği söylenebilir?

- A) Tarihte neden-sonuç ilişkisinin önemini
- B) Olayların hangi tarihte meydana geldiğini
- C) Araştırmalarda belge kullanılmasını
- D) Olayın meydana geldiği yerde araştırma yapılmasını
- E) Tarih öğrenmenin gerekliliğini

8. Tarih biliminin inceleme alanını çeşitli alanlarda meydana gelen insan faaliyetleri oluşturmaktadır.

Buna göre "Sümerlerin her şehrin merkezine ziggurat adlı yapıları inşa etmesi" tarih bilimi için aşağıdaki alanlardan hangisiyle ilgili ele alınabilecek bir konu olduğu söylenebilir?

- A) Kültürel
- B) Siyasi
- C) Askerî
- D) Mimarî
- E) Ticari

9. Olay; tarihte insanlığı etkileyen siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik, dinî konularda kısa sürede meydana gelen gelişmedir. Olgular; geneldir, süreklilik gösterir, soyuttur. Örneğin; Fransız İhtilali olayı iken milliyetçiliğin artması ise bir olgudur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi diğerlerinden farklıdır?

- A) İslamiyet'in yayılması
- B) Yazının icat edilmesi
- C) Kadeş Antlaşması'nın imzalanması
- D) Amerika'nın keşfedilmesi
- E) Yüzyıl Savaşları'nın yapılması

10. Tarihî bilgiler ve olaylarla ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?

- A) Tarihî olayların ortaya çıkışında bugünün siyasi, askeri ve dinî inanışların etkisi bulunur.
- B) Farklı ideoloji ve değer sistemlerinin tarihî olayların yorumlanması üzerinde etkisi olabilir.
- C) Tarihî olayların araştırılmasında tarihçilerin değerlendirmeleri ve yorumları da bulunur.
- D) Tarih araştırmaları ile ulaşılabilir kaynaklar üzerinden insan faaliyetleri anlamaya çalışılır.
- E) Geçmiş, günümüz olaylarını ve değer yargılarının şekillenmesinde önemli bir paya sahiptir.

11. Tarihî olayların daha iyi araştırılıp değerlendirilebilmesi için yaşandığı yerin ve zamanın bilinmesi gerekir.

Bu durumun;

- I. olaylar üzerinde deney ve gözlemin yapılması,
- II. tarihe yardımcı bilimlerden faydalanılması,
- III. kaynakların taranması,
- IV. takvim bilimine başvurulması

uygulamalarından hangileri ile gerçekleştirilebileceği savunulabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve IV
- E) II, III ve IV

12. Tarih araştırmalarında deney ve gözlem yöntemlerinin kullanılamamasında;

- I. tarihin insanların faaliyetlerini konu edinmesi,
- II. tarihin geçmişte yaşanmış ve tekrarı mümkün olmayan olayları incelemesi,
- III. tarih biliminin birçok bilim dalından faydalanması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

Etkinlik-5

Tarihe Yardımcı Bilimler

Aşağıdaki tabloda tarihe yardımcı bilim dalları ile ilgili anahtar kelimeler verilmiştir. Tablodaki boş bırakılan yerlere, verilen bilgilerle eşleşen bilim dallarını yazınız.

Antlaşma	Dil	İnsan Irkları	Para	Kazi
Toplum	Mekân	Kültür	Arma	Epigrafi

Etkinlik-6

Tarihte Değişim ve Süreklilik

Aşağıda “Tarihte Değişim ve Süreklilik” ile ilgili Doğru (D)/Yanlış (Y) önermeleri içeren tablo verilmiştir. Verilen önermenin doğru olduğunu düşünüyorsanız (D) seçeneğini, yanlış olduğunu düşünüyorsanız (Y) seçeneğini seçmeniz gerekmektedir. İlk önermeden başlayarak yapacağınız Doğru (D)/Yanlış (Y) seçimleriyle, sekiz farklı çıkış noktasından birisine ulaşabileceksiniz.

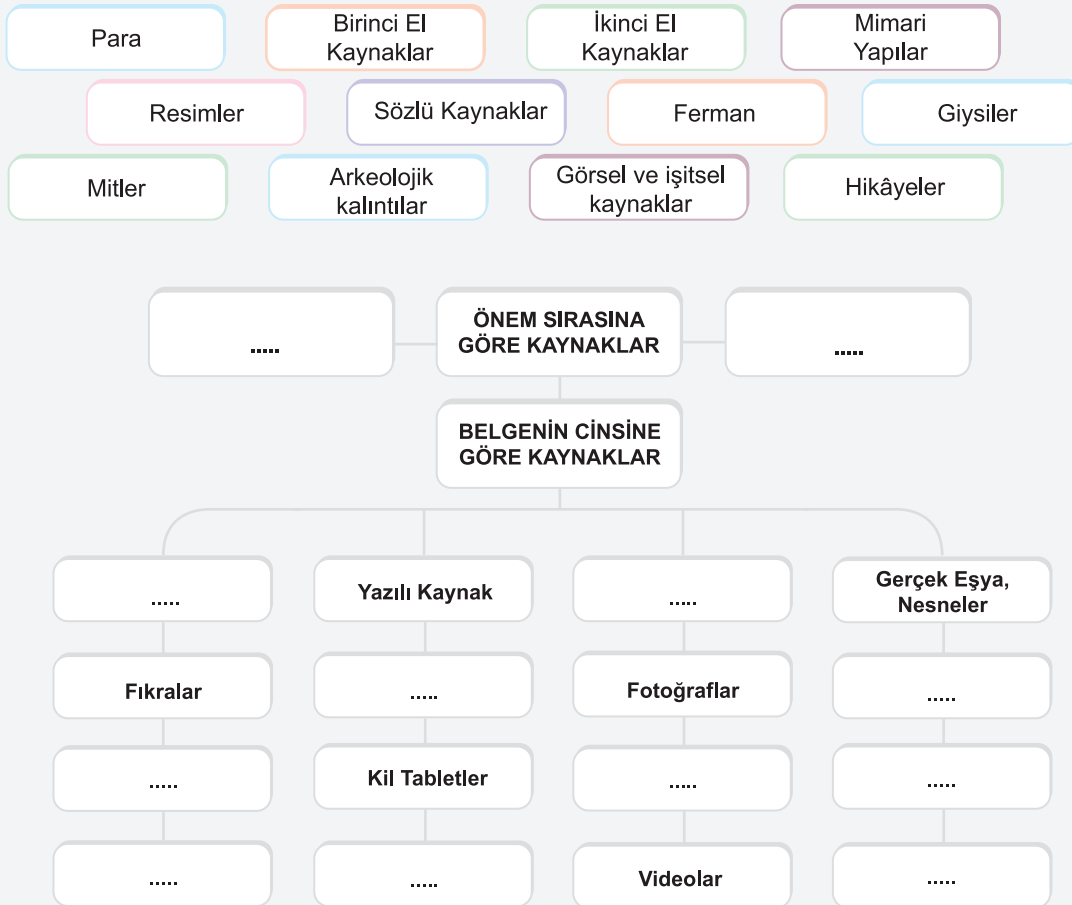

Etkinlik-7

Kaynakların Sınıflandırılması

Aşağıda “Kaynakların Sınıflandırılması” ile ilgili kavramlar ve kavram haritası iskeleti verilmiştir. Kavram haritasındaki boşluklara, aşağıda verilen kavramları anlamlı bir şekilde yerleştiriniz.

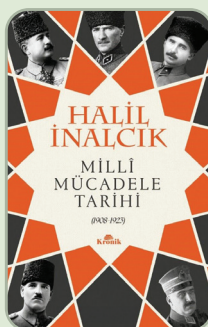
Etkinlik-8

Tarihsel Bilginin Üretim Süreci

Millî Mücadele Dönemi’ni araştıran bir tarihçi için aşağıda karışık olarak verilen kaynakların önem sırası nasıl olmalıdır? Kaynakların altında boş bırakılan yerlere uygun numarayi yazınız.

Kazım Karabekir Paşa’nın Hatıratı

Millî Mücadele Tarihi Halil İnalçık

I.TBMM Tutanakları

1.

Eski Para

Orhun Kitabı

Ferman

Tablet

Verilen eserlerin tamamında inceleme yaparak tarih bilimine yardımcı olan bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Coğrafya
B) Epigrafi
C) Antropoloji
D) Diplomatik
E) Paleografya

2. Tarihi olayları doğru anlayabilmemiz için kanıt oluşturabilecek her türlü malzemeye "kaynak" denir. Tarihi bilgilerin doğru ve güvenilir olması için o konuyla ilgili belgelere başvurmak gerekir.

Buna göre;

- I. kemikler,
II. Sümer kil tabletleri,
III. heykeller

unsurlarından hangileri tarih öncesi dönemin araştırılmasında kullanılan kaynaklara örnek gösterilebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) I, II ve III

3. Bir araştırmacı Osmanlı tarihi ile ilgili araştırması için İstanbul'da bulunan Osmanlı arşivlerine giderek burada padişahlara ait ferman, berat ile Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletler ile yaptığı antlaşma metinlerini incelemiştir.

Bu bilgide tarih bilimine yardımcı olan;

- I. diplomasi,
II. paleografya,
III. arkeoloji

bilimlerinden hangilerinden faydalanılmıştır?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

4. Lale Öğretmen öğrencilerine; Tarihi bir olay araştırılırken başvurulması gereken öncelikli kaynak olan birinci el kaynağa örnek verebilir misiniz? demiştir.

Öğretmenin bu sorusuna aşağıdaki öğrencilerden hangisi yanlış cevap vermiştir?

- A) Göktuğ: Orhun Abideleri
B) Çınar: Kadeş Barış Antlaşması
C) Pınar: Ansiklopediler
D) Gül: Sümerlerden kalan kil tabletler
E) Kemal: Göbeklitepe kazılarında elde edilen buluntular.

5. Nüsmatik biliminin konusu olan paraların, basıldığı dönemin;

- I. sanatsal,
II. siyasal rejim,
III. ekonomik durum

özelliklerinden hangileriyle ilgili bilgi verdiği söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

6. Filoloji; diller arasındaki akrabalık bağlarını, sözcük alışverişlerini araştırarak tarih bilimine yardımcı olur.

Buna göre bu bilgi alanının tarih bilimine sağladığı katkılarla ilgili;

- I. geçmişteki insanların dinî inanışlarının açıklanması,
II. toplulukların yakınlık derecelerini ortaya konulması,
III. ırkların gelişim evrelerinin belirlenmesi

durumlarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

7. Anakronizm: Tarihsel yanlışlığı veya herhangi bir olay ya da varlığın, içinde bulunduğu zaman dilimi (dönem) ile kronolojik açıdan uyumsuz olmasıdır.

Buna göre bir tarihçinin 1071 yılında gerçekleşen Malazgirt Savaşı'nda;

- I. surları yıkabilecek topların kullanılması,
- II. piyadelerin gelişmiş tüfeklerle düşmanı püskürtmesi,
- III. süvari birliklerinin büyük yararlılıklar göstermesi

durumlarından hangilerini anlatması anakronizm hatasına düşmesine neden olur?

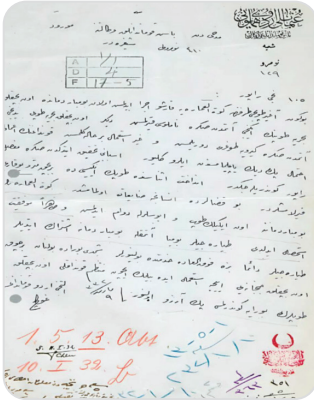
- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

8. Tarihi bir olayın yaşandığı döneme ait her türlü kalıntı ve bulgular "Birinci Elden Kaynak" olarak isimlendirilmiştir.

Bu bilgiye göre aşağıdakilerden hangisinin Birinci Elden Kaynak olduğu söylenemez?

- A) TBMM tutanakları B) Kil tabletler
C) Telif eserler D) Antlaşma metinleri
E) Fermanlar

9. Aşağıda Birinci Dünya Savaşı'nda 6'ncı Ordu Komutanlığı'nın Başkomutanlık Vekâletine gönderdiği 22 Mart 1916 tarihli Rapor verilmiştir.

Bu bilgide tarihe yardımcı,

- I. kronoloji,
- II. paleografya,
- III. heraldik

bilim dallarından hangilerine ait veriler yer alır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

10. Aşağıdakilerden hangisi tarih biliminin objektifliğini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir?

- A) Tarih öncesi dönemlerde arkeoloji biliminden faydalanılması
B) Bazı kahramanlık hikâyelerinde millî kimliğin öne çıkarılması
C) Olayın geçtiği bölgede tarihî araştırmaların yapılması
D) Araştırmalarda önceliğin birinci elden kaynaklara verilmesi
E) Olayların bugünkü etkilerinin araştırılması

11. I. Destanlar
II. Kil tabletler
III. Şecereler
IV. Hikâyeler

Verilenlerden hangileri tarihî olayların aydınlatılmasında yararlanılan yazılı kaynaklar arasında yer alır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III
D) I, II ve IV E) I, II, III ve IV

12. İbn Haldun; tarihçilerin, müfessirlerin ve nakil üstatlarının yaptıkları yanlışlıkların başlıca sebepleri olarak rivayetleri zayıf ya da sağlam gibi değerlendirmelere tabi tutmaksızın aktarmaları, bunları herhangi bir mukayese yoluyla değerlendirme yoluna gitmemeleri gibi hal ve tavırları öne sürmüştür.

Tarihçilerin bu yanlışlığı tarih biliminin araştırma yöntemlerinden hangisine dikkat edilmemesinden kaynaklandığı söylenebilir?

- A) Tarama B) Tenkit C) Tasnif
D) Tahlil E) Terkip

1. Aşağıdakilerden hangisi bir tarihçinin araştırması için yalnız arşivlerde rastlayacağı kaynaklardan biri değildir?

- A) Heykeller
B) Kitaplar
C) Dijital veriler
D) Antlaşma metinleri
E) Fermanlar

2. Mısır medeniyetine ait hiyeroglif yazılarının okunup çözümlenmesinde tarih bilimine yardımcı olan;

- I. filoloji,
II. paleografya,
III. arkeoloji

bilgi alanlarından hangilerinden faydalanması gereklidir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

3. Eski Mısır Dönemi'ne ait mumyaları inceleyen bir tarihçinin;

- I. antropoloji,
II. paleografya,
III. diplomatik

bilim dallarının hangilerinden faydalanması gereklidir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

4. Aşağıdakilerden hangisi yazılı kaynak sınıfında yer almaz?

- A) Madenî para
B) Göktürk Kitabeleri
C) Oğuz Kağan Destanı
D) Haritalar
E) Asurlardan kalan tabletler

5. Türk ismini ilk defa resmi devlet adı şeklinde kullanmak suretiyle tarih sahnesine çıkan Göktürkler hakkında araştırmalar Batı ilim âleminde XVII. asrın ortalarında başlamıştı. XIX. yüzyılda da araştırmalar devam etti. Ancak, bu yüzyılın sonunda Orhun ve Tonyukuk yazıtlarının okunmasının başarılması hiç şüphesiz Göktürk tarihine yeni boyutlar kazandırmıştı. Yapılan kazılarda elde edilen buluntular ve yüzlerce mezar taşı kitabesi tarihimizin bu devresine ait bilgileri sağlam temellere oturttuğu gibi son derece faydalı ışık tutmuştur.

4K

Bu bilgide tarih bilimine yardımcı olan;

- I. heraldik,
II. epigrafi,
III. arkeoloji

bilimlerinden hangilerinden faydalanılmıştır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) II ve III
E) I, II ve III

6. Anadolu medeniyetlerinden biri olan Hititler ile ilgili araştırma yapmak isteyen bir tarihçi Hititlerin "anal" adı verilen yıllıklarının okunulabilmesi için aşağıdaki bilimlerin hangisinden yararlanır?

- A) Paleografi
B) Antropoloji
C) Nümismatik
D) Coğrafya
E) Epigrafi

7. Konya Çatalhöyük'te 2013 yılında yapılan kazılar, höyüğün en önemli buluntularını açığa çıkarmıştır. Bunlar, bir gömütten çıkartılan kendirden yapılmış bir kumaş parçası kalıntısı ve insana ait kafatasını örten ahşap bir kalıntıdır. Bu binadaki kalıntılar karbonlaştıkları için çok iyi bir şekilde korunmuştur. Batı duvarına yerleştirilmiş olarak bulunan öküz kafası ve boynuzlarıyla bir sekinin üzerine yerleştirilen boynuzlar, bunlardan en önemlileridir. Binada bulunan seki kaldırıldığında altından daha küçük bir seki daha çıkmış ve bu sekinin üzerinde yaban koyunu boynuzları bulunmuştur.

Verilen bilgide tarihe yardımcı olan;

- I. arkeoloji,
- II. antropoloji,
- III. epigrafi

bilim dallarından hangilerinden faydalandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

8. Tarihî bir olayın aydınlatılmasında aşağıdaki kaynaklardan hangisi ait olduğu dönem için daha güvenilir olduğu söylenebilir?

- A) Döneme ait seramik kalıntılar
B) Yapılan mimarî eserler
C) Savunma amaçlı yapılan silahlar
D) Çivi yazılı kil tabletler
E) Tapınak merkezleri

9. Tarih bilimine yardımcı bilim dallarının konu edildiği bir derste Duru Öğretmen, öğrencilerine aşağıdaki bilgileri verir:

- Kitabeleri inceleyen bilim dalıdır.
- En çok tarih öncesi dönemlerde tarih bilimine yardımcı olur.
- Tarihe kaynaklık eden her türlü malzemelerin yaşını tespit eder.
- Tarih içerisinde basılan paraları inceler.

Buna göre Duru Öğretmen aşağıdaki bilim dallarından hangisiyle ilgili bilgi vermemiştir?

- A) Etnografya B) Arkeoloji
C) Epigrafi D) Nümismatik
E) Karbon 14

10. Tarih öğretmeni Selda Hanım, öğrencilerine “Geçmişin aydınlatılmasında yararlanılan yazılı belgeler diğer belgelere göre daha kesin ve güvenilir bilgiler içerir. Bu kaynaklar.....”

Tarih öğretmeni Selda Hanım bu sözünü aşağıdakilerden hangisiyle sürdürmez?

- A) Kitabeler B) Kil tabletler
C) Antlaşmalar D) Efsaneler
E) Şecereler

11. “Bereketli Hilal” olarak gösterilen Yukarı Mezopotamya, insanlık tarihinin bilinen en eski yerleşim yeri olup Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Urfa ve Harran'ı kapsamaktadır. Önemli inanç merkezlerine sahip olan bu bölgede kadim Sümer, Asur ve Bâbil gibi birçok medeniyet kurulmuştur. Bu bölgede yapılan kazılarda, geçmişi 12 bin yıl öncesine dayanan Göbeklitepe'nin keşfi, dinler tarihi açısından önemli veriler sunmuştur.

4K

Bu bilgide tarihe yardımcı olan;

- I. arkeoloji,
- II. karbon 14,
- III. epigrafi

bilimlerinden hangilerinin kullanıldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

12. Osmanlı Devleti'nin Alman Seferi sonucunda Avusturya ile 1533 yılında İstanbul Antlaşması imzalanmıştır.

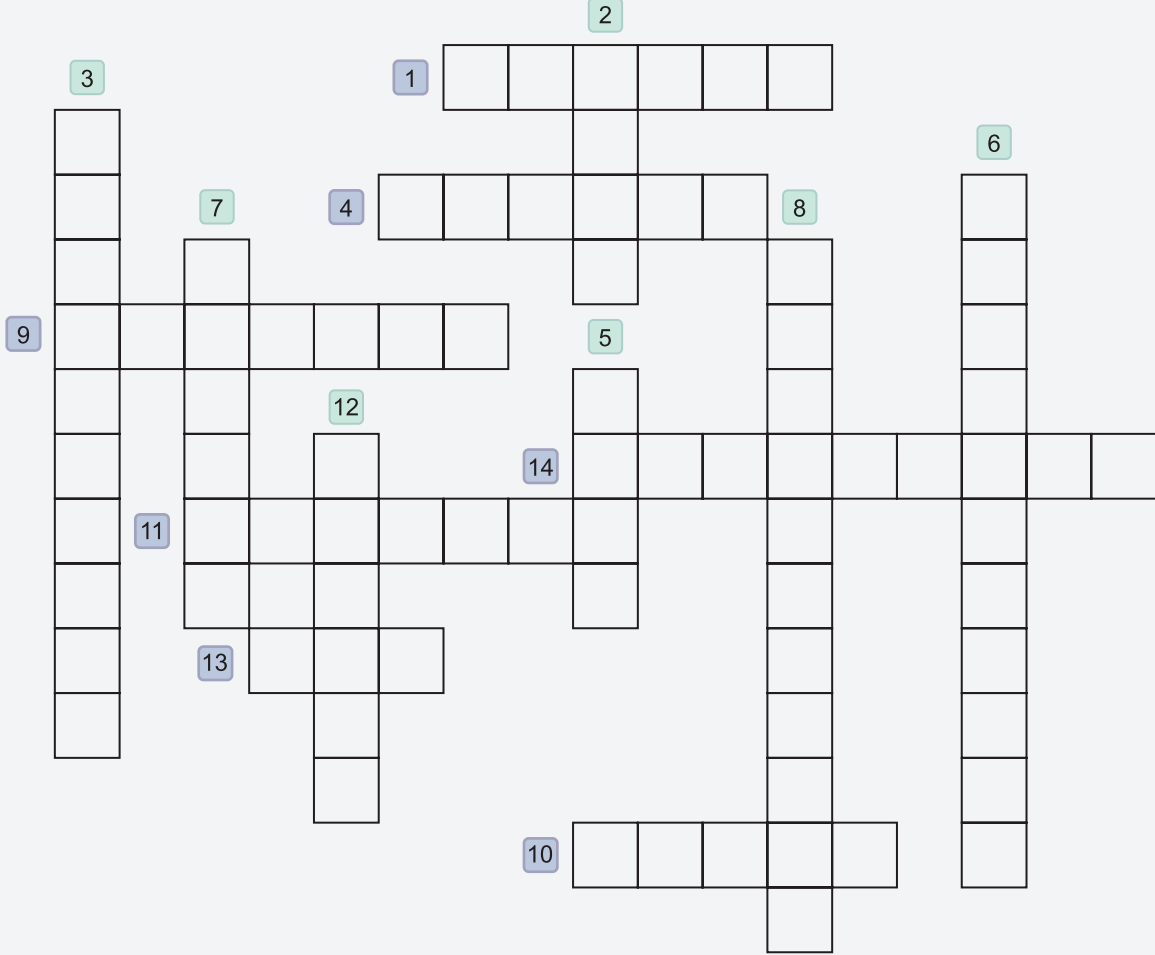
Bu bilginin incelenmesinde aşağıdaki bilim dallarının hangisinden yararlanılmıştır?

- A) Diplomatik B) Heraldik C) Etnografya
D) Kimya E) Arkeoloji

Etkinlik-5

Geçmişin İnşa Sürecinde Tarih - Genel Tekrar 1

SOLDAN SAĞA

1	Bir tarihçinin araştırmasında eserini yazdığı aşamadır.
4	Tarih biliminin incelediği zaman dilimi.
9	Tarih biliminin sözlü kaynakları arasındadır.
10	Tarihî buluntuların madde yapısını inceleyip ait oldukları dönemi belirlenmeye çalışan bilim.
11	Hititlerde kralların tanrılarına hesap vermek amacıyla kronik bir şekilde yazdıkları eser.
13	Zaman parçası, vakit.
14	Kazı bilimidir. Toprak ve su altındaki maddi kalıntıları ortaya çıkarır.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

2	Osmanlı Devleti'nde 1839 yılından itibaren mali işlerde aksama olmaması için kullanılan takvim.
3	Osmanlı Devleti'nde resmi tarih yazıcısı.
5	Nüvizmatik bilimin inceleme alanında olan tarihi buluş.
6	İnsan iskeletlerini, kemiklerini, kafatasını yani ırkları inceleyen bilim dalıdır.
7	Tarih bilimine yardımcı olan her türlü malzemeye verilen genel ad.
8	Eski yazıların okunmasını sağlayan, bu yazıların tür ve şekillerini inceleyen bilim dalıdır.
12	Tarihçinin konusu ile ilgili araştırmaya kaynak aramaya başladığı aşama.

Etkinlik-6

Geçmişin İnşa Sürecinde Tarih - Genel Tekrar 2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri ifadelerden uygun olanlarla tamamlayınız.

Takvim

Deney ve gözlem

Paleografya

Dönemin şartları

Tarafsız

İbn-i Haldun

On İki Hayvanlı

İkinci el kaynaklar

1.“Tarih, gerçeği araştırmak ve olayların sebeplerini bulup ortaya koymaktır. Olayların ilkeleri incedir, nitelik ve sebepleri hakkındaki bilgi derindir.” sözü ile tarih biliminde neden sonuç ilişkisine dikkat çekmiştir.
2. Olayın geçtiği döneme yakın kaynaklardan ya da o dönemin kaynaklarından yararlanılarak hazırlanan eserlere denir.
3. İstanbul Arkeoloji Müzesinde Kadeş Antlaşması'nın yer aldığı tableti inceleyen bir tarihçi bilim dalından yararlanır.
4. Türklerin kullandığı ilk takvim Takvim'dir.
5. Tarih; yöntem olarak diğer bilimlerin kullandığı, tümdengelim, tümevarım yöntemlerini kullanmaz.
6. Tarih araştırmacısı araştırdığı olayla ilgili dikkate almak zorundadır.
7. Mustafa Kemal Atatürk; “Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.” sözü ile tarihinin davranmasının öneminden bahsetmiştir.
8. İnsanlar, günlük yaşamlarını kolaylaştırmak amacıyla zamanı gün, hafta, ay, yıl gibi belirli bölümlere ayırarak çeşitli sistemleri oluşturmuştur.

Etkinlik-7

Geçmişin İnşa Sürecinde Tarih - Genel Tekrar 3

Aşağıdaki numaralandırılmış ifadeleri harflerle verilen kavramlar ile eşleştirerek doğru harfi () içine yazınız.

- 1 TBMM aldığı bir kararla 26 Aralık 1925'te kullanılmasını onaylanan, 1 Ocak 1926'da Türkiye Cumhuriyeti tarafından kullanılan takvim.
- 2 Hem yazılımların hem de insanların verimli erişim sağlaması için standartlaştırılmış bir formata sahip verilerdir.
- 3 Dijital doğmuş kaynaklardan biri.
- 4 Olayın geçtiği döneme yakın ya da o dönemin kaynaklarından faydalanılarak meydana getirilen eserlerdir.
- 5 Büyük Selçuklular zamanında Melikşah tarafından mali işlerde kullanılmak üzere hazırlanan takvim.
- 6 Büyük ölçekli veriler arasından faydalı bilgiye ulaşma işidir.
- 7 Birbiriyle bağlantılı yazı, görüntü, video gibi verileri içeren bir metin organizasyonu.
- 8 Fiziksel haldeki bir bilgiyi dijital hale getirme sürecidir.
- 9 Siyasi belgeleri inceleyen bilim dalıdır.

- a Sayısallaştırma
- b e-Kitap
- c Celali
- d Yapılandırılmış veri
- e Rumi
- f İkinci el kaynaklar
- g Miladi
- h Veri madenciliği
- i Birinci el kaynaklar
- i Diploması
- j Hiper metin

9. SINIF TARİH 1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI - 1

Adı Soyadı:

Sınıfı :

Numarası :

Puan :

1. 10 Haziran 2014 yılında "Turan Uluslararası İlmî Araştırma Merkezi" müdürü Prof. Dr. Madiyar Yeleuov Eski Taraz şehrinin merkezi ile kalenin doğu kapısı ve korunma sistemini araştırmak amacıyla kazılar gerçekleştirdi. Üç etaptan oluşan kalenin kazı işleri neticesinde şehrin taş kalıntıları bulundu. Genel olarak araştırma sonucunda bulunan seramik, demir, kemik ve 89 madeni para bir ilmi değerlendirme yapılmasına yol açtı. Bu madeni paralar İslam öncesi VII ve VIII. asır Türk dönemi ticaretin gelişmesi ile sosyal ve kültürel durumunu ortaya koyulmasına imkân vermektedir.

Bu bilgilere ulaşılmada etkili olan tarihe yardımcı bilim dallarından iki tanesini yazınız.

2. Aşağıda verilen yılların hangi yüzyıla ait olduğunu yazınız.

MS 1453

MÖ 313

3. Doğuştan dijital kaynaklar nelerdir? Yazınız.

4. Tarih biliminde fen bilimlerinde olduğu gibi genellemeler yapılabilir mi? Açıklayınız.

5. MÖ 776 tarihi kaçınıcı yüzyılın kaçınıcı yarısı, kaçınıcı çeyreği içine girer?

9. SINIF TARİH 1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI - 2

Adı Soyadı:

Sınıfı :

Numarası :

Puan :

1. "Tarih, hakikatte meydana gelmiş olaylarla ilgilidir. Gerçeğin ne olduğu belgelerde saklıdır ve gerçek ancak belgelerin eleştirisiyle ortaya çıkar. Belge yoksa tarih de yoktur."

Leopold von Ranke, bu sözünde tarih bilimin hangi özelliklerini vurgulamıştır? Açıklayınız.

2. Aşağıda verilen tarihe yardımcı bilim dallarının inceleme alanlarını nelerdir? Yazınız.

Arkeoloji

Etnografya

Paleografya

Nümizmatik

Filoloji

3. Tarihin öğrenmenin faydaları nelerdir? Dört örnek veriniz.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

4. Aşağıda verilen insan faaliyetlerinin hangi alanla ilgili olduğunu verilen boşluğa yazınız.

İstanbul'un Fethi:

Kavimler Göçü:

Paranın İcadı:

Selimiye Camii'nin İnşa Edilmesi:

İslamiyet'in Yayılması:

5. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerden hareketle hangi olay ve olguların tarihin inceleme alanına girdiğini boş bırakılan yerlere yazınız.

Ünite Konu Başlıkları

Tarım Devriminin Yerleşmeye ve Ekonomik Faaliyetlere Etkisi

Eski Çağ'da Yönetenler ve Savaşanlar

Eski Çağ'da Hukukun Toplumsal Düzene Etkileri

Eski Çağ'da Bilim ve Sanat Anlayışları ile İnançlar

Konargöçerliğin Türk Kültürüne Etkileri

Bu ünite de neler öğreneceğiz?

- Kanıtlardan yola çıkarak yazının icadından önceki zamanlarda yaşayan insanların hayatını
- Yazının icadının insanlık tarihinde meydana getirdiği değişimi
- İlk Çağ'da yeryüzündeki belli başlı medeniyet havzalarını
- İlk Çağ'da coğrafya ve iklimin, insanların hayat ve geçim tarzları üzerindeki belirleyici etkisini
- İlk Çağ'da siyasi gücün kaynaklarını siyasi organizasyon türleriyle ilişkilendirilmesini
- İlk Çağ'da hukuk sistemlerinin oluşturulmasında etkili olan dinî ve beşerî kaynakları
- İlk Çağ'daki toplumların inançları ile bilim ve sanat anlayışlarını
- Türklerde konargöçer yaşamının özellikleri

İLK ÇAĞ UYGARLIKLARI

MEZOPOTAMYA
UYGARLIKLARI

MÖ 4000-MÖ 2300
Başkent: Şite devletleri
Yönetim: Kral (Patesi-Ensi)
Din: Çok tanrılı
Ekonomi: Tarım-hayvancılık
Eserleri: Zigguratlar
Özellikleri: Çivi yazısı, Matematik, Astronomi, Ay Takvimi, Burçlar

ASURLULAR

MÖ 2000-MÖ 600
Başkent: Ninova
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Kara koloncilığı
Din: Çok tanrılı
Eserleri: Ninova Kütüphanesi
Özellikleri: Anadolu'ya yazıyı getirdiler.

AKADLAR

MÖ 2334-MÖ 2154
Başkent: Agade
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Tarım-Hayvancılık
Din: Çok tanrılı
Özellikleri: Dünyanın ilk düzenli ordusu ve imparatorluğu

BABİLLER

MÖ 1894-MÖ 539
Başkent: Babil
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Tarım-Hayvancılık
Din: Çok tanrılı
Eserleri: Babil kulesi ve Asma Bahçeler
Özellikleri: Hammurabi Kanunları

ELAMLAR

MÖ 2000-MÖ 600
Başkent: Sus
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Hayvancılık
Din: Çok tanrılı
Özellikleri: -Madencilik

FENİKELİLER

MÖ 2500-MÖ 64
Başkent: Şehir devletleri
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Koloncilık (deniz)
Din: Çok tanrılı
Eserleri: Alfabe
Özellikleri: Kartaca Savaşları

MISIR

MÖ 3000 – MÖ 525
Başkent: Memfis
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Tarım
Din: Çok tanrılı
Eserleri: Piramitler
Özellikleri: Kadeş Barış Antlaşması, Nil Nehri, Güneş Takvimi, Matematik, Hiyeroglif, Mumyacılık,

DOĞU AKDENİZ

FENİKELİLER

MÖ 2500-MÖ 64
Başkent: Şehir devletleri
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Koloncilık (deniz)
Din: Çok tanrılı
Eserleri: Alfabe
Özellikleri: Kartaca Savaşları

MISIR

MÖ 3000 – MÖ 525
Başkent: Memfis
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Tarım
Din: Çok tanrılı
Eserleri: Piramitler
Özellikleri: Kadeş Barış Antlaşması, Nil Nehri, Güneş Takvimi, Matematik, Hiyeroglif, Mumyacılık,

ANADOLU
UYGARLIKLARI

MÖ 1700 – MÖ 700
Başkent: Hattuşaş
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Tarım-Ticaret
Din: Çok tanrılı (Bin Tanrılı İl)
Eserleri: İvriz ve Yazılıkaya kabartmaları - Alacahöyük
Özellikleri: Pankuş, Tavananna, Tımar sistemi, Medeni Kanun, Kadeş Barış Antlaşması

HİTİTLER

FRİGLER

MÖ 800 – MÖ 676
Başkent: Gordion
Yönetim: Krallık (Midas)
Ekonomi: Tarım-Madencilik
Din: Çok tanrılı (Kıbele)
Eserleri: Tapates - Fibula
Özellikleri: Tarrı koruyan kanunlar hazırladılar.

URARTULAR

MÖ 800 – MÖ 700
Başkent: Tuşpa
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Tarım-Madencilik
Din: Çok tanrılı (Haldi)
Eserleri: Van Kalesi – Şamran Su Kanalı
Özellikleri: Oda şeklinde kaya mezarları (Ahiret inancı).

LİDYALILAR

MÖ 667 – MÖ 546
Başkent: Sardes (Sard)
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Kara Koloncilığı
Din: Çok tanrılı
Eserleri: Karun Hazinesi
Özellikleri: Paranın icadı, Ücretli Ordu

İYONLAR

MÖ 667 – MÖ 546
Başkent: Efes-Milet (Şehir devletleri)
Yönetim: Tiranlık-Demokrasi
Ekonomi: Kara Koloncilığı
Din: Çok tanrılı
Eserleri: Artemis Tapınağı
Özellikleri: Deniz Koloncilığı

EGE
UYGARLIKLARI

Başkent: Knossos
Yönetim: Krallık - Demokrasi
Ekonomi: Deniz Koloncilığı
Din: Çok tanrılı
Eserleri: Knossos Sarayı
Özellikleri: Akdeniz'in ilk denizcileri

GİRİT

MİKEN

Başkent: Miken
Yönetim: Krallık
Ekonomi: Deniz Koloncilığı
Din: Çok tanrılı
Eserleri: Knossos Sarayı
Özellikleri: Kral Agememnon, Truva Savaşları

YUNAN

Başkent: Şehir devletleri (Polis)
Yönetim: Krallık - Demokrasi
Ekonomi: Deniz Koloncilığı
Din: Çok tanrılı (Zeus)
Eserleri: Athena Tapınağı, Zeus Heykeli
Özellikleri: Peloponez Savaşları, Alfabe, Olimpiyatlar, Kanunları.

ROMA

MÖ 753 - 395
Başkent: Roma
Yönetim: Krallık, Cumhuriyet, İmparatorluk
Ekonomi: Deniz Koloncilığı, Tarım, Ticaret, Sanat.
Din: Çok tanrılı, Hristiyanlık
Eserleri: Aspendos Tiyatrosu, Ayasofya, Bozdoğan Su Kemeri, Augustus Tapınağı
Özellikleri: Kartaca Savaşları, 12 Levha Kanunları.

TÜRK UYGARLIĞI

Başkent: Ötüken
Yönetim: Monarşi (Hakan)
Ekonomi: Hayvancılık - Ticaret
Din: Göktürk (tek tanrılı)
Eserleri: Tötö kanalı, Orhun Abideleri
Özellikleri: On İki Hayvanlı Takvim

Etkinlik-4

Aşağıdaki numaralandırılmış kutucuklarda tarımın ortaya çıkışı ve gelişimiyle ilgili bazı kavram ve ifadelere yer verilmiştir. Kutucuk numaralarını kullanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Seramik	Çayönü	Takas	Üretici
Bitki lifler	Neolitik	Megaron	Artı ürün
Bereketli Hilal	Avcılık ve toplayıcılık	Özel mülkiyet	Sığırlar

- Yerleşik yaşamın başlamasıyla insanoğlunun terk etmeye başladığı yaşam biçimi hangisidir?.....
- Yeni Taş Dönemi'nde tarımda kullanılmak üzere hangi hayvanlar evcilleştirilmiştir?.....
- İnsanlar, tarım yapmaya başlayarak üretici konumuna geçtikleri dönemin adı nedir?.....
- Hayatın devam edebilmesi için gerekli olan miktardan daha fazlasının üretilmesine denir?.....
- Kilden çanak çömlek yapımı, bunların fırınlanıp pişirilerek sağlamlaştırılması, süslenmesi gibi teknikler hangi sanatın gelişmesini sağlamıştır?.....
- Ege Bölgesi'nde ilk örnekleri görülen, daha sonra bütün Anadolu'ya yayılan, giriş bölümü ile dikdörtgen bir salondan oluşan ev tipinin adı nedir?.....
- Tarım Devrimi ile birlikte insanların kendi tarlalarını ve mallarını oluşturması anlayışına verilen isim nedir?.....
- Artı ürünün geliştirdiği ticaret türü hangisidir?.....
- Yeni Taş Dönemi'nde insanlar, tarım yapmaya başlayarak hangi konuma erişmişlerdir?.....
- İnsanların Yeni Taş Dönemi'nde kumaş imal ettiği ham maddenin adı nedir?.....
- Mezopotamya ve Güneydoğu Anadolu'da ilk insan yerleşmelerinin görüldüğü, Fırat ve Dicle Nehri'nin bulunduğu bölgenin adı nedir?.....
- Yakın Doğu'daki köy yerleşmelerinin ilk örneği olan ve Diyarbakır ilinin Ergani ilçesi sınırları içinde yer alan merkez neresidir?.....

Etkinlik-5

Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başındaki kutucuğu "✓" ile yanlış olanları "✗" ile işaretleyiniz.

1	Mezopotamya, Güneydoğu Asya ve Orta Amerika tarımsal üretimin dünyada ilk başladığı yerlerin başında gelir.
2	Tarih öncesinde farklı halklar yiyecek üretimine aynı zamanlarda geçmişlerdir.
3	İnsanlar tarım devrimiyle birlikte önce köyler ile büyük ve kalabalık kentler, sonra sosyal sınıfların olduğu ve iş bölümüne dayalı devletler kurmuşlardır.
4	Orak adı verilen alet toprağın eşelenmesini ve tohumların toprağa gömülmesini sağlar.
5	Mezopotamya'da tarımsal faaliyetler Sarı Irmak ve Ganj Nehirleri arasında yapılmıştır.
6	Kalıcı yerleşik yaşamın etkisiyle insanların taşınmaz mallar edinebilmesi özel mülkiyeti doğurmuştur.
7	Tarım üretiminin fazlalığı sonucunda oluşan artı ürünün hem vergilendirilmesi hem de saklanması gerektiğinden kayıt altına alınması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu durum yazının icat edilmesinin önemli sebeplerinden biri olmuştur.
8	Tarım üretimi zor ve zahmetli olduğu ve kalabalık topluluklar hâlinde birlikte yaşamayı gerektirdiği için toplu yerleşimler, köyler ve ilk şehirler kurulmuştur.

Etkinlik-6

Aşağıdaki numaralandırılmış kutucuklarda yazının gelişimi ile ilgili bazı kavram ve ifadelere yer verilmiştir. Kutucuk numaralarını kullanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Çin	2. Asur	3. Uruk	4. Piktografik	5. Latin alfabesi	6. Sümer / Mısır
7. Kil tablet	8. Hiyeroglif	9. Ziggurat	10. Paleografya	11. Parşömen	12. Tablet evi

1. Yazıyı icat ederek Tarih Öncesi Dönemlerin sona ermesine yol açan medeniyetler hangileridir?
2. Sümerlerin icat ettiği yazı türünün adı nedir?
3. Bergama uygarlığının hayvan derisinden ürettiği kağıdın adı nedir?
4. Mısırlıların kullandığı sembol yazısının adı nedir?
5. Yazının icat edildiği Sümer tapınaklarına ne ad verilmiştir?
6. Anadolu'ya yazıyı getiren Mezopotamya uygarlığı hangisidir?
7. Medeniyet birikiminin taşıyıcısı olan kağıt hangi uygarlık tarafından icat edilmiştir?
8. Sümerlere ait Çivi Yazısı'nın ilk örneklerine hangi şehirde rastlanmıştır?.....
9. Sümerler, Çivi Yazısı'nın hangi malzeme üzerine yazmıştır?.....
10. Sümerlerde okula verilen ad nedir?.....
11. Yazıları, alfabeleri ve bunların zaman içindeki değişimini inceleyen bilim dalına ne ad verilir?.....
12. Yunanlar ile Romalıların Fenikelilerden aldıkları harf yazısını geliştirip günümüzdeki hangi alfabenin oluşmasını sağlamışlardır?.....

Etkinlik-7

Aşağıdaki yargılardan doğru olanların başındaki kutucuğu "✓" ile yanlış olanları "✗" ile işaretleyiniz.

- ☐ Tarih öncesi (Prehistoria) dönemlerle ilgili bilgilerimiz kesindir.
- ☐ Tarihî çağlar, isimlerini kullanılan eşyanın malzemesinden alır.
- ☐ Menhir, dolmen ve tümülüs denilen anıt mezarlar Cilalı Taş Dönemi'nde yapılmaya başlanmıştır.
- ☐ Göbeklitepe 12.000 yıllık bir geçmişe sahip olup, yazının keşfedilmediği zamanlardan kalan bir yerdir.
- ☐ Fenike alfabesi 22 harften oluşmaktadır.
- ☐ Anadolu'da ilk yazılı belgeler Kültepe'de Asurluların bıraktıkları tabletlerdir.
- ☐ Türkiye Cumhuriyeti 1 Kasım 1928'de Arap alfabesinden Latin alfabesine geçmiştir.
- ☐ Ziggurat yapıları Mısırlılara ait tapınaklardır.

1. Yazının icadının insanlık tarihinde meydana getirdiği değişimler arasında, aşağıdakilerden hangisi gösterilmez?

- A) Bilgi birikimin günümüze ulaşması
- B) Bilimsel gelişmelerin hızlanması
- C) Destan, efsane ve mitosların ortaya çıkması
- D) Ticari faaliyetlerin kolaylaşması
- E) Toplumlar arasında dil ve kültür etkileşiminin artması

2. Aşağıdakilerden hangisi yazının gelişimine katkıda bulunan İlk Çağ uygarlıklarından biri değildir?

- A) Fenikeliler
- B) Yunanlılar
- C) Mısırlılar
- D) Sümerler
- E) Sasaniler

3. Tarih öncesi dönemlerde toplumların uygarlık alanındaki ilerlemesi oldukça yavaşken, tarihî devirlerde bu ilerleme giderek hızlanmıştır.

Tarihî Devirlerde bu durumun yaşanmasında;

- I. tecrübe ve birikimlerin bir sonraki nesillere aktarılması,
- II. geçmişin bilgi ve birikimleri üzerine yenilerinin eklenmesi,
- III. medeniyetler arası ilişkilerin artması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

4. İnsanlık tarihinin en önemli buluşlarından biri olan yazının icadı, aşağıdaki dönemlerden hangisinin sonunu getirdiği söylenebilir?

- A) İlk Çağ
- B) Avcı toplayıcı
- C) Kalkolitik
- D) Bakır-Tunç
- E) Demir

5. Sümerlerin kullandığı ilk yazılı kil tablet örneklerine Uruk kentinde rastlanmıştır. Bu tabletler, tahıl çuvalları ve büyükbaş hayvan listelerinden oluşan tapınağın muhasebe kayıtları şeklindedir. Dolayısıyla ilk yazı örnekleri; hesaplar, tarihler, malın cinsi gibi bilgileri içeren ziraat ve ticaret kayıtlarından oluşmaktadır.

Bu bilgilere göre Sümerlerin yazıyı icat etmesinde öncelikle aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Mimarının geliştirilmek istenmesinin
- B) İbadet gereksinimlerinin arşılanmasının
- C) Tapınaklarda depolanan malların kaydının tutulmasının
- D) Uluslararası ticaretin kolaylaştırılmasının
- E) Ülke savunmasının kolaylaştırılmasının

6. Yazının icadı siyasi, sosyal ve ekonomik hayatta birçok değişiklik meydana getirerek insanlara kolaylıklar sağlamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu kolaylıklardan biri değildir?

- A) Ticaret sözleşmelerinin yapılması
- B) Muhasebe ve maliye kayıtlarının tutulması
- C) Bütçe çizelgelerinin hazırlanması
- D) Yerleşik hayatın ortaya çıkması
- E) Kütüphaneciliğin ortaya çıkması

7. Aşağıdakilerden hangisi, tarımın başlamasıyla birlikte insan topluluklarının hayatında yaşanan değişikliklerden biri değildir?

- A) Günlük yaşamda kullanılan araç gereç çeşidinin artması
- B) Evcilleştirilen hayvan ırklarının çoğalması
- C) Günümüzdeki köy yaşamına benzer yaşam biçimlerinin ortaya çıkması
- D) Avcı-toplayıcı ve konar-göçer yaşam tarzının tamamen terk edilmesi
- E) İnsanların yaşamlarını sürdürdükleri barınak tiplerinin değişmesi

8. Buzulların yavaş yavaş erimeye başlamasıyla birlikte ılıman iklim kuşakları oluşmuş, bu coğrafyalarda iklim giderek insan yaşamına uygun hâle gelmiş ve bu bölgelerde nüfus artmaya başlamıştır.

Bu gelişmelerin aşağıdakilerden hangisine nortam hazırladığı söylenemez?

- A) İlk yerleşim alanların oluşmasına
- B) İnsanların tarımsal faaliyet yapabilir duruma gelmesine
- C) Taş, kemik ve boynuzdan ilk av aletlerinin yapılmasına
- D) Geçici sığınaklardan kalıcı barınak tipinin ortaya çıkmasına
- E) Hayvanların gücünden yararlanmak için evcilleştirilmesine

9. İnsanların çok uzun süren avcı-toplayıcı ve konar-göçer yaşam tarzından tarımın yapıldığı, hayvanların evcilleştirildiği ve köylerde toplu yaşamın başladığı yeni bir döneme geçmesinin ardından;

- I. yaşam biçimi,
- II. üretim ve tüketim alışkanlıkları,
- III. barınma şekilleri

durumlarından hangilerinde değişikliklerin yaşandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

- 10. I. Göbeklitepe
- II. Çatalhöyük
- III. Kapadokya

Türkiye’de yer alan yukarıdaki tarihi, arkeolojik ve coğrafi mekânlardan hangileri “UNESCO Dünya Mirası” listesinde yer almaktadır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

11. Anadolu’da yuvarlak planlı kulübeler ızgara planlı konutlar gibi yapılarda ele geçen buluntular arasında; obsidyen araçlara, insan ve hayvan heykelciklerine ve bitki tohumu kalıntılarına, az da olsa deniz kabuklarına rastlanmıştır.

Bu bilgidен hareketle burada yaşayan insanlarla ilgili;

- I. Yerleşik ve toplu yaşam merkezleri oluşturmuşlardır.
- II. Sanatsal faaliyetlerde gelişmişlerdir.
- III. Üretici konuma gelmişlerdir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

12. İnsanoğlunun, tarım ve yerleşik hayattan sonra tapınaklar yaptığı şeklindeki yaygın görüş, aşağıdakilerden hangisinin keşfiyle tartışmaya açıldığı söylenebilir?

- A) Göbeklitepe
- B) Çatalhöyük
- C) Çayönü
- D) Cafer Höyük
- E) Truva

Etkinlik-1

Aşağıda verilen dilsiz haritada İlk Çağ'da kurulan uygarlıkların yerlerini numaralı bölüme yazınız.

İlk Çağ Uygarlıkları

Hint

Çin

Fenikeliler

Girit

Urartular

Sümerler

Persler

İyonyalılar

Frigler

Asurlular

Mısır

Yunan

Lidyalılar

Hititler

Asya Hunları

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

Etkinlik-2

Bulutta yer alan kelimelerden İlk Çağ uygarlıklarında yönetim ve orduyla doğrudan ilişkili olabileceğini düşündüğünüz kelimeleri belirleyip yazınız.

pirinç onlu teşkilat kurgan çin seddi fabl takvim Karum neolitik kaynak Patesi Süvari Midas ısıklı ok Göbeklitepe tavananna Zerdüştlük tarih firavun İpek Yolu kağan Kibele Piyade konsül İmparator Şahanşah Lejyon tapales pankuş yabgu yabgu Sürvari SENATO Tiran matbaa Hammurabi otügen filoloji herodot arkeoloji Tümülsü Satrap Sezar hafıza Cumhuriyet Kitabe

Etkinlik-3

Aşağıda verilen tanımlamalar için boş bırakılan yerlere uygun ifadeleri yazınız.

Babillerin, MÖ III. binyılın son yüzyıllarında Arabistan'dan Filistin ve Suriye çevresine yaptığı göç hareketine verilen isimdir.

Cevap:

"Deniz Kavimleri Hareketi" olarak da ifade edilmiş, MÖ XIII. yüzyıl sonları ile MÖ XII. yüzyıl başlarında iki aşamada yaşanmıştır.

Cevap:

Mezopotamya ve çevresine MÖ III. binyılın sonlarında büyük bir dalgayla kuzeyden gelen göç hareketidir.

Cevap:

Makedonya ve Trakya'dan Boğazlar yoluyla Anadolu'ya göç eden topluluk.

Cevap:

MÖ 586 yılında Babil Hükümdarı II. Nabukadnezar, Kudüs Mabeti'ni tahrip ederek neden olduğu göç hareketidir.

Cevap:

**İlk Çağ'da
Toplulukların
Yeni Coğrafyalara
Hareketleri**

1. Aşağıdakilerden hangisi arasında neden sonuç ilişkisi yoktur?

- A) Avcılık ve toplayıcılık yapılması – Tüketici yaşamın devam etmesi
- B) Tarımsal üretimin başlaması – Ticarî faaliyetlerin başlaması
- C) Nil Nehri'nin taşma zamanının hesaplanması – Takvimlerin icat edilmesi
- D) Ateşin kontrol altına alınması – Yerleşik hayata geçilmesi
- E) Paranın bulunması – Ticaretin kolaylaşması

2. Tarih Öncesi Dönem'e ait bir kazı alanında aşağıdakilerden hangisine rastlanmaz?

- A) Heykeller
- B) Antlaşma metinleri
- C) Tarım aletleri
- D) Seramik kaplar
- E) Küpe, bilezik gibi süs eşyaları

3. I. Demirden alet yapımının başlaması
II. Ticarî faaliyetlerde paranın değişim aracı olarak kullanılması
III. Ateşin kontrol altına alınması
IV. İlk yerleşik yaşamın başlaması

Verilen gelişmelerin ortaya çıkış sırası, aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) I - II - III - IV
- B) I - III - IV - II
- C) III - IV - I - II
- D) III - I - IV - II
- E) IV - III - II - I

4. Eski Taş Dönemi'nde avcılık ve toplayıcılıkla uğraşan insanların, zamanla yabani tahılları ıslah edip kontrollü ekip biçme faaliyetlerine başlamasıyla aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıktığı söylenemez?

- A) Üretici toplum anlayışının önem kazanmasının
- B) Tek tanrılı inanç sisteminin yaygınlaşmasının
- C) Seramik sanatının başlamasının
- D) Bitki liflerinden elbise yapılmasının
- E) İnsanlar arasındaki ticarî ilişkilerin artmasının

5. I. Taş aletler
II. Hitit yıllıkları
III. Topraktan yapılmış vazolar
IV. Lidyalılardan kalma paralar
V. İlk ev kalıntıları

Verilenlerden hangileri Tarih Öncesi Dönem için kaynak niteliği taşımaz?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve IV
- D) II ve IV
- E) II ve V

6. • "UNESCO Dünya Mirası" listesine alınmıştır.
• Bölgede 1995 yılında Arkeolog Klaus Schmidt tarafından başlayan kazılar sonucunda insanlık ve uygarlık tarihini değiştirecek veriler bulunmuştur.
• 12 bin yıl öncesine ait olan bu merkez "T" şeklinde dikili taş ve onu çevreleyen taş ve duvarlardan oluşmaktadır.

Hakkında bilgi verilen bu merkez aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çatalhöyük
- B) Truva
- C) Çayönü
- D) Göbeklitepe
- E) Caferhöyük

7. Şanlıurfa Göbeklitepe’de bulunan insan yapıları, mimarlık tarihinin de başlangıcı sayılmıştır. Daha önce çok tanrılı inanışların dönemine ait ilk tapınağın, MÖ 4000 yılına tarihlenen, Malta adasındaki tapınak olduğu zannediliyordu. Göbeklitepe Tapınağı’nın keşfi ile bu bilgiler geçerliliğini yitirmiş ve insanoğlunun ilk tapınağının, günümüzden on iki bin yıl öncesine tarihlenen “Göbeklitepe Tapınağı” olduğu bilimsel tespitlerle kanıtlanmış oldu.

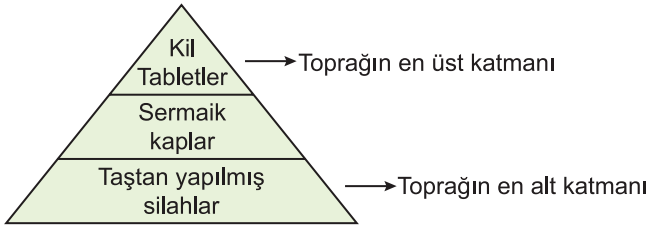
Verilen bilgilere göre Göbeklitepe ile ilgili;

- I. tarihî bilgilerin değişmesine yol açtığı,
- II. bölge insanlarının yerleşik hayatı benimsediği,
- III. tarihî çağlara geçildiği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

8.

Bir ören yerinde yapılan kazılarda bulunanlar, yukarıda sırasıyla verilmiştir.

Bu yerleşim bölgesinde yaşayanlarla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Tarih öncesi dönemleri sırasıyla yaşamışlardır.
B) Farklı toplumlarla etkileşim kurmuşlardır.
C) Alet yapımı tekniklerini zaman içinde geliştirmişlerdir.
D) Tarihî devirlere geçmişlerdir.
E) Üretim faaliyetlerinde bulunmuşlardır.

9. Aşağıdakilerden hangisi İlk Çağ’da meydana gelmiş gelişmelerden biri değildir?

- A) Tek tanrılı dinlerin ortaya çıkması
B) Yüzyıl Savaşları’nın yaşanması
C) Kadeş Antlaşması’nın imzalanması
D) Paranın icat edilmesi
E) Milano Fermanı’nın ilan edilmesi

10. Aşağıdakilerden hangisi Anadolu’nun tarih öncesi dönemlerini aydınlatan merkezlerinden biri değildir?

- A) Çayönü B) Göbeklitepe
C) Çatalhöyük D) Nivona
E) Yarımburgaz

11. Tarih Öncesi Devirler Taş Devri ve Maden Devri olarak iki ana bölümde incelenmektedir.

Bu sınıflandırmanın yapılmasında;

- I. uluslararası olaylar,
- II. kullanılan araç ve gereçler,
- III. yerleşik yaşamın başlaması

durumlarından hangileri dikkate alınmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

12. Tarih Öncesi Dönemlere ait aşağıdaki gelişmelerden hangisi, yerleşik yaşama geçildiğine kesin kanıt gösterilemez?

- A) Sulama kanallarının açılması
B) Özel mülkiyetin yaygınlaşması
C) Ateşin kontrol altına alınması
D) Megaron tipi evlerin yapılması
E) Tarım aletlerinin kullanılması

Etkinlik-13

Aşağıda boş bırakılan yerlere uygun medeniyet isimlerini yazınız.

Tarihte bilinen ilk yazılı antlaşma MÖ 1280'de Mısırlılar ile imzaladığımız Kadeş Antlaşması'dır.

Etrafımız çöllerle çevrili olduğu için İlk Çağ'da etkileşime kapalı bir uygarlık olduk ve kendimize özgün bir medeniyet geliştirdik.

Site yöneticilerimize ensi, patesi, lugal gibi ünvanlar verdik.

Yönetimimizde krallık, aristokrasi, oligarşi, demokrasi ve Tiranlık örnekleri görülmüştür.

Yönetim olarak Sümerlerden etkilenmiş olsak da iktidarı ele geçiren Kral Hammurabi Döneminde kısas-a kısas kanunlar hazırladık.

Önce Anadolu'yu sonra da pers İmparatorluğu'nun topraklarını ele geçirip, Hindistan'ın Pencap Havzası'na kadar ilerledik.

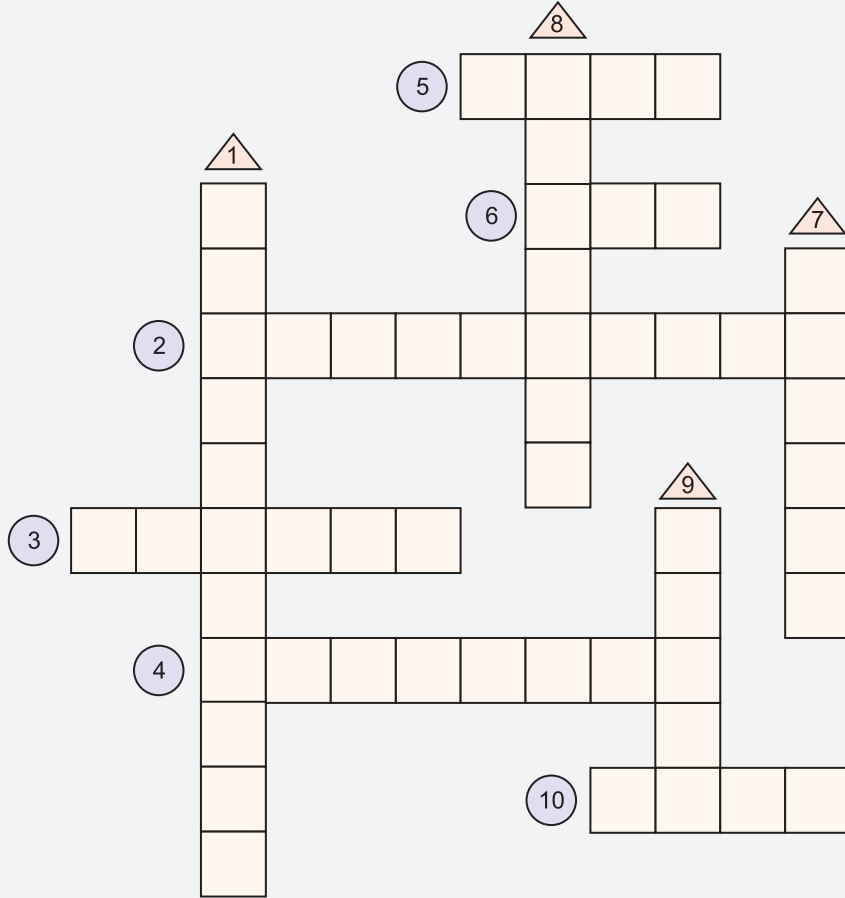
Tarihte bilinen ilk düzenli orduyu oluşturduk.

Batı Anadolu'da zengin maden yataklarına ve verimli tarım alanlarına sahiptik, Kral Yolu aracılığıyla ticareti geliştirerek çok zenginleştik.

Etkinlik-1

Aşağıdaki bulmacayı çözünüz.

Yukarıdan Aşağıya

1. Yunan, İyon ve Fenike gibi uygarlıkların İlk Çağ'da yaptığı ekonomik faaliyetin adı.
7. İnançlarını savaş tanrısı olan baş tanrıları Haldi'nin etrafında şekillendiren ve günümüze değin ulaşan Şamran Kanalı'nı inşa eden medeniyet.
8. İlk Çağ'da Hindistan'daki şehir devletlerine veirilen isim.
9. Eski Yunan'da bir kişinin, siyasal gücü zorla ele geçirip baskıyla hüküm sürdüğü yönetim biçimi.

Soldan Sağa

2. Ordusunda paralı askerlere yer veren Batı Anadolu'da kurulan uygarlık.
3. Başkenti Gordion olan uygarlık.
4. Tomris Hatun'un yönettiği Türk toplumunun adı.
5. Perslerin yaptığı ticaret yolu.
6. Fenikelilerin icat ettiği ve ham maddesi kum olan bir ürün.
10. İlk Çağ'da Güney Amerika'da kurulan bir medeniyet.

1. Pınar, MÖ XII. yüzyılda siyasi bir güç olarak ortaya çıkmış ve MÖ II. yüzyıla kadar varlığını sürdürmüştür. Doğu Akdeniz sahil şeridinde genel olarak denizcilik ve deniz ticareti ile uğraşmışlardır.

Kemal, bu uygarlık harf yazısını dünya medeniyetine sunmuştur.

Bu diyalogda sözü edilen uygarlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Frig B) Hitit C) Mısır
D) Fenike E) Sümer

2. Mezopotamya uygarlıklarından Asurlular, kara kolonileri kurmuş ve yaptıkları ticaret yolları sayesinde Anadolu ile güçlü bir ticaret bağı meydana getirmişlerdir. Bu ticaret sayesinde Asurlular, Mezopotamya'ya özgü çivi yazısını Anadolu'ya getirmişlerdir. Asurlu tüccarlar, başta Kayseri Kültepe olmak üzere Anadolu'nun pek çok yerinde karum adı verilen pazarlar kurmuşlardır.

Bu bilgilere göre;

- I. ekonomik faaliyetlerin toplumlar arası kültürel aktarımında etkili olduğu,
- II. Anadolu'da canlı bir ticari faaliyetin oluşturulduğu,
- III. Asurların Anadolu uygarlıklarından önce tarihî çağlara girdiği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

Kral Yolu ile ilgili verilen bu haritadan hareketle;

- I. Mezopotamya ve Anadolu arasında köprü vazifesi gördüğü,
- II. Kuzey Batı Afrika bölgesine kadar uzandığı,
- III. günümüz Türkiye'sinin önemli şehirlerinden geçtiği

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

4. Hitit Kralı I. Hattuşili, askerî işgaller ve yağma amacıyla o zamanlar medeni dünyanın merkezi olan Kuzey Mezopotamya'ya seferleri sonrasında Boğazköy'e getirdiği zanaatkârlar arasına çivi yazısını bilen kâtipleri de almıştır. Onlara "Haydi bakalım, oradaki beyleriniz için yazıp çizdiğiniz o şeylerden şimdi benim için de yazacaksınız." demiştir.

Bu bilgilerden hareketle;

- I. Hititlerin güçlü orduya sahip olduğu,
- II. Hititlerin monarşi yönetime sahip olduğu,
- III. Sümer kültürünün Hititleri etkilediği,

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

5. Yunan medeniyetinin ortaya çıktığı coğrafyanın, dar bir sahil şeridinde sahip olması ve yüksek dağlarla birbirinden ayrılması Yunanistan'da;

- I. siyasi birliğin kurulamaması,
- II. çok tanrılı inancın gelişmesi,
- III. nüfusun başka bölgelere göç etmesi

durumlarından hangilerinin ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

6. Anadolu'da Van yöresinde hakimiyet kuran Uratulara ait yazıtlarda şu ifadeler rastlanılmıştır: "Argıştı oğlu Sarduri babasının kralı tahtına çıktığı zaman tanrı İrmuşini'ye bu kule tapınağı yaptırdı. Sarduri der ki: Burada tanrı Haldi'ye yüksek bir ev ve tanrı İrmuşini'ye bir kule tapınak yaptırdım. Yeni kentin bahçe ve bağları için Guguna Çayı'ndan bir kanal açtım. Adı Sardurihinili'dir."

Bu bilgilere göre Urartularla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Dinî inançlarına göre mimariyi şekillendirdiklerine
B) Monarşi ile yönetildiklerine
C) Çok tanrılı inanışa sahip olduklarına
D) Tarımsal faaliyetlerde bulunduklarına
E) Yönetimde din adamlarının etkili olduğuna

7. Hitit rahipleri kral tapınağa geldiğinde "Kral, tanrılar tarafından sevilsin. Ülke; yer, gök ve insanlarıyla Fırtına Tanrısı'nındır. O, Labarnayı (kralı) yönetici hükümrân yaptı. Onu vekil tayin etti ve ona Hatti ülkesinin tümünü verdi. Bütün Hitit ülkesi Labarna tarafından sonsuza kadar yönetilsin. Kim ki Kral Labarna ve sınırlarına el uzatırsa Fırtına Tanrısı onu yok etsin." şeklinde dua ederlerdi.

Bu bilgilere göre Hititlerle ilgili;

- I. merkezi otoritenin güçlü tutulduğu,
- II. monarşik yönetimin gücünü ilahileştirdiği,
- III. çok tanrılı inanışın yaygın olduğu

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

8. Hititlerde, soylulardan oluşan Pankuş adında bir meclis oluşturulmuş ve bu mecliste Tavananna denilen kraliçe yönetimde söz sahibi olmuştur. Ayrıca hazırlanan kanunlarında evlenme, boşanma, nikâh, nişan gibi aile hususlara yer vermişlerdir.

Bu bilgiden hareketle Hititlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Medeni hukuk ile ilgili çalışmalar yapıldığına
B) Kralın yetkilerinin meclis tarafından sınırlandırıldığına
C) Toplumun sınıflara ayrıldığına
D) Demokratik uygulamaların varlığına
E) Aile kurumunun oluşturulmasına önem verildiğine

9. MÖ 3. binyılda Nil havzasındaki Aşağı Mısır ve Yukarı Mısır'ın birleşmesiyle büyük bir devlet hâline gelen Antik Mısır krallıkla yönetilmisti. Mutlak güce sahip olan Mısır kralları MÖ 15. yüzyıldan sonra firavun (büyük ev) ünvanını kullanmaya başlamışlardı ve adlarına anıtsal mezarlar inşa edilmişti. Mısır kralları, zamanla tanrının yeryüzündeki temsilcisi olarak kabul edilmeye başlanmış ve tanısallaştırılmıştı.

Bu bilgiye dayanarak Mısır uygarlığıyla ilgili;

- I. hâkimiyetin dine dayandırıldığı,
- II. merkezi otoritenin güçlü tutulduğu,
- III. siyasi birliğin kurulduğu,

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

10. "Eski Çağ medeniyetlerindeki ekonomik uğraşlar farklı alandaki uygulamaları etkilemiştir." ifadesine,

- I. koloncilik faaliyetleri ile uğraşan İyonyalı tacirlerin özgür düşüncüyü İyonya şehir devletlerinde yayması,
- II. Perslerin Zerdüştlük dinine inanması,
- III. Nil nehri üzerinde çalışmalar yapan Mısırlıların güneş takvimini kullanması

durumlarından hangileri kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

11. Yunan şehir devletleri aristokrat denilen zengin toprak sahiplerinin bir araya gelmesiyle kurulmuştu. Bu devletler ilk zamanlarda tanrılar adına hareket ettiklerini söyleyen ve "basileus" olarak adlandırılan krallar tarafından yönetildi. Krallar birer insan gibi düşünülen tanrılar adına tapınaklar yaptırır, onlarla iletişim kurabilmek için yanlarında din adamları ve kahinler bulundururlardı.

Bu bilgilere göre Yunan medeniyetiyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Dinî inanışların mimariyi etkilediğine
B) Monarşik rejimin benimsendiğine
C) Kralların seçimle belirlendiğine
D) Toplumun çeşitli sınıflardan oluştuğuna
E) Siyasi birliğin oluşturulamadığına

12. MÖ 2300'lerde Akad kralı Sargon, site adı verilen Sümer şehir devletlerini ortadan kaldırarak Mezopotamya bölgesine hâkim olmuş ve bölgede uygulanan rahip kral yönetimine son vererek yerine başkentten idare edilen memur kadrosundan oluşan bir devlet kurmuştur.

Verilen bu bilgilere göre Akadlarla ilgili;

- I. komşu devletlerle iyi ilişkilerin kurulduğu,
- II. kralın hâkimiyetini ilahileştirdiği,
- III. devlet otoritesinin güçlü tutulduğu

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

Etkinlik-1

Aşağıdaki yargılardan doğru olanların karşısına “D”, yanlış olanların karşısına “Y” yazınız.

1	Pusula, matbaa, kâğıt ve barut gibi teknik buluşlar, Çin'de icat edilmiştir.	☐
2	On İki Hayvanlı Takvim, Orta Asya'da Türkler tarafından kullanılmıştır.	☐
3	Piramit adı verilen tapınaklar kuraklık tehlikesine karşı ürünlerin depolanması amacıyla kullanılmıştır.	☐
4	Van Kalesi ve Şamran Kanalı Frigler tarafından inşa edilmiştir.	☐
5	Kilim ve halı için kullanılan tapates kelimesi Frig dilinden kalmadır.	☐
6	Gediz ve Küçük Menderes vadileri merkez olmak üzere Kral Giges zamanında bağımsız bir devlet hâline gelen Lidyalılar, tarihte madenî parayı kullanan ilk uygarlıktır.	☐
7	Uzak ülkelerle yapılan ticari faaliyetler ve kolonizasyon hareketleri sonucunda Yunanistan'da zengin bir sınıf oluşmuştur.	☐
8	Türkler ölen kişinin kahramanlığını belirtmek için mezarlara "Balbal" adı verilen heykeller koymuşlardır.	☐
9	Günümüzde hâlen kullanılan çömlekçi çarkı, MÖ 4500'lerde ilk kez Sümerler tarafından kullanılmıştır.	☐
10	Karun Hazinesi Lidya Kralı Kroisos'e (Krezüs) aittir.	☐

Etkinlik-2

Aşağıdaki numaralandırılmış ifadeleri harflerle verilen kavramlar ile eşleştirerek doğru harfi (...) içine yazınız.

A. Yunanlılar	B. Suyu Taniyan Kimse	C. Hititler	Ç. Hiyeroglif	D. Fenikeliler	E. Babilî'nin Asma Bahçeleri
F. Hint	G. Hellenizm	Ğ. Haldi	H. Kurgan	I. Şamran	İ. Piramit

- (....) Sıfırı "0" ilk defa kullanmışlardır.
- (....) Hunlara ait oda şeklindeki mezarlara verilen isim.
- (....) Mısırlıların gelecekte dirilecekleri inancıyla ölümlere duydukları saygı sonucu oluşturdukları yapı.
- (....) Mısırlıların kullandığı bir tür resim yazısı.
- (....) Makedon Kralı İskender'in Asya Seferi'yle Yunan medeniyetini doğuya taşıması ve Doğu medeniyetinin de Yunan medeniyetiyle kaynaşması sonucunda ortaya çıkan kültür.
- (....) İlk olimpiyat oyunlarını (MÖ 776) takvimlerine başlangıç kabul eden toplumdur.
- (....) Alfabe ve camın icatçısı olarak bilinen toplumdur.
- (....) "Bin Tanrılı İl" olarak bilinen Anadolu uygarlığı.
- (....) Kral Nabukadnezar'ın eşi için yaptırdığı ileri sürülen ve dünyanın yedi harikalarından biri kabul edilen ünlü eser.
- (....) Urartu Kralı I.Sarduri'nin Doğu Anadolu'da tarımı geliştirmek için inşa ettirdiği kanalın adı.
- (....) Sümerlerde doktorlara verilen ünvan.
- (....) Urartularda baş tanrıya verilen isim.

Etkinlik-3

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri ilgili ifadelerle tamamlayınız.

İbraniler

İlyada-Odessa

Freskler

Frigler

Sümerler

Yurt

Pazırık

İskitler

Asurlular

Altın Elbiseli
Adam Zırhı

Tıp

Ziggurat

1. Artemis Tapınağı ve _____ destanları İyonyalılara aittir.
2. _____ Ziggurat adı verilen tapınaklar inşa etmişlerdir.
3. Hititler, _____ ile yaptıkları ticaret sonucunda çivi yazısını öğrenmişler ve Anadolu'da bu yazıyı kullanmışlardır.
4. Mısırlılar ölümden sonraki yaşama inandıkları için ölülerini mumyalamışlardır. Bu durum Mısır'da _____ biliminin gelişmesine neden olmuştur.
5. _____ doğa ve bereket Tanrıçası Kibele'ye inanmışlardır.
6. Konargöçer yaşamdan dolayı, taşınabilen malzemeler bırakan Türklerden kalan en önemli eserlerden biri _____ halısıdır.
7. Mısırlılar firavunlar için yaptıkları piramitlerin içini _____ ile süslemişlerdir.
8. Yüzlerce farklı tanrıya inanılan Mezopotamya'da ayınlar _____ adı verilen çok katlı tapınaklarda yapıldı.
9. _____ çok tanrılı din inancı yaygınken ilk tek tanrılı semavi din inancını onlar benimsemişlerdir. Ancak dinlerine ırkçı bir anlayışla yaklaşımları bu dinin geniş alanlara yayılmasına engel olmuştur.
10. _____ "Bozkırın Kuyumcuları" olarak bilinen Türk toplumdur.

Etkinlik-4

Aşağıdaki bilgilerin ilgili olduğu medeniyeti "✓" ile işaretleyiniz.

Çin

Hititler

Roma

Sümerler

Bergama

Okullarına "Tablet Evi" adı verilmiştir.

İlk kez hayvan derisinden parşömen adı verilen kâğıt üretmişlerdir.

Günümüzde de kullanılan geleneksel tıbbın tedavi yöntemleri olan masaj ve akupunkturu kullanmışlardır.

Yazılıkaya'da yer alan ve on iki yeraltı tanrısının tasvir edildiği kaya kabartmasını yapmışlardır.

Zeugma Antik Kenti'nde yaşayan zenginlerin villalarını süsleyen "Çingene Kızı" mozaiğini yapmışlardır.

1. Eski Çağ'da meydana gelen;

- I. Avrupalıların atın evcilleştirilmesini Türklerden öğrenmesi,
- II. Sümer, Babil ve Hititlerin kanun hazırlaması,
- III. Mısırlılara ait takvimi Roma ve Yunanlıların geliştirmesi

durumlarından hangilerinin uygarlıklar arasında etkileşim yaşandığına kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
 D) I ve III E) II ve III

2. Mezopotamya medeniyetinin temelini atan Sümer medeniyetinin yazıyı icat etmesi;

- I. kültürel faaliyetlerin canlanması,
- II. bilgi birikimin yeni kuşaklara aktarılması,
- III. ticari faaliyetlerin kayıt altına alınması

durumlarından hangilerinin üzerinde etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
 D) II ve III E) I, II ve III

3. Frigya tapates adı verilen halı ve kilimleri ile ünlü bir Anadolu medeniyeti olup Frig kilimleri, antik dünyanın en sevilen malları arasındaydı. Friglerin, kilim için kullandıkları tapates adı bugün bile Fransızca'da tapis olarak karşımıza çıkar.

Bu bilgilere göre Friglerin aşağıdaki alanların hangisinde gelişme gösterdikleri söylenebilir?

- A) Dokumacılık B) Madencilik
 C) Mimari D) Askerî
 E) Diplomasi

4. Fenikeliler 22 harfli olarak harf yazısını geliştirmişler ve bu harf yazısına Roma ve Yunanlılar Latin alfabesine dönüştürmüşlerdir.

Bu bilgilere göre;

- I. uygarlıklar arasında etkileşim yaşandığı,
- II. yazının gelişimine değişik medeniyetlerin katkı sunduğu,
- III. yazı, dil ve edebiyat alanlarındaki gelişmelerin dinî inanca göre şekillendirildiği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
 D) II ve III E) I, II ve III

5. Batı Anadolu'da İskender İmparatorluğu yıkılınca kurulan Bergama medeniyetinde sağlık merkezi ve büyük bir kütüphane kurulmuştur.

Bu bilgiye göre Bergamalılar aşağıdakilerin hangisinde gelişme gösterdikleri söylenebilir?

- A) Siyasi faaliyetlerde
 B) Bilim ve kültür alanında
 C) Demokratik yönetimlerin kurulmasında
 D) Ticari faaliyetlerde
 E) Dinî etkinliklerde

6. Eski Çağ'da Mısırlılar ölülerini mumyalar ve mumya kabı denilen kapların içinde saklardı. Mumya kapları kişilerin ekonomik ve sosyal statüsüne göre sade veya süslü olurdu. Lahit adı verilen bu kapların yanına ölünün eşyaları da konulurdu.

Bu bilgilere göre Mısırlılarla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İnançlarının çevre toplumları etkilediğine
 B) Ahiret inancına sahip olduklarına
 C) Tıp ilminde geliştiklerine
 D) Sınıflı toplum yapısının bulunduğu
 E) Dinin sanat anlayışını şekillendirdiğine

7. Friglerin başkentleri Gordion'da yapılan arkeolojik kazılarda; altın ve gümüşten eşyalar, heykeller ve halı tezgâhları bulunmuştur.

Bu bilgilere göre, Frigyalılarla ilgili;

- I. dokumacılık alanında geliştikleri,
- II. maden işlemeciliği yaptıkları,
- III. temel geçim kaynaklarının hayvancılık olduğu

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8. Bozkır hayvan üslûbunu yansıtan eserleri altın ve gümüşle işleyen ve "bozkırların kuyumcuları" olarak bilinen medeniyet, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akadlar B) İskitler C) Elamlar
D) Sümerler E) Babiller

9. Sümerlerin, tanrıları adına yaptıkları çok katlı, okul, rasathane ve depo olarak da kullandıkları yapı, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ziggurat B) Kurgan C) Tümülüs
D) Piramit E) Patesi

10.

Uygarlık	Özellik
I. Hititler	• Çok fazla tanrıya inandıkları için Eski Çağlarda "Bin Tanrılı İl" deyiimi ile anılmışlardır.
II. Sümerler	• Sokrates, Platon ve Aristoteles en ünlü felsefecileridir. Tıp alanında da Hipokrat önemli çalışmalar yapmış, hastalıkların doğal bir durumdan kaynaklandığını ifade ederek modern tıbbın temellerini atmışlardır.
III. Lidyalılar	
IV. Yunanlılar	• Tarımı koruyan kanunlar hazırlayarak Kibele adındaki bereket tanrıçasına tapınmışlardır.
V. Frigler	

Verilen uygarlık adları ile özellikleri eşleştirildiğinde hangi iki uygarlık dışta kalır?

- A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) II ve IV E) IV ve V

4K

11. Aşağıdakilerden hangisi Eski Çağ medeniyetlerinde tanrı olarak kabul edilmemiştir?

- A) Amon-Ra B) Şamas C) Haldi
D) Zeus E) Tavananna

12. Anadolu uygarlıkları konusunun işlendiği derste Ali Öğretmen öğrencilerine şu bilgileri vermiştir:

- Tapates adı verilen halı ve kilimler yapmışlardır.
- Urartular, Van Kalesi'nin yanında su kanalları ve su bentleri inşa etmişlerdir.
- Hititler Anadolu'da miras, evlenme, boşanma, nikâh, nişan gibi aileyle ilgili hususlarda kanunlar hazırlamıştır.
- İnsanlık tarihinde ilk kez madenî parayı basmışlardır.

Buna göre Ali Öğretmen, uygarlıkların aşağıdaki alanların hangisinde gelişme gösterdiğinden bahsetmemiştir?

- A) Hukuk B) Dokumacılık
C) Dinî D) Ekonomi
E) Tarım

9. SINIF TARİH YAZILI SENARYOSU - 4

Adı Soyadı:

Sınıfı :

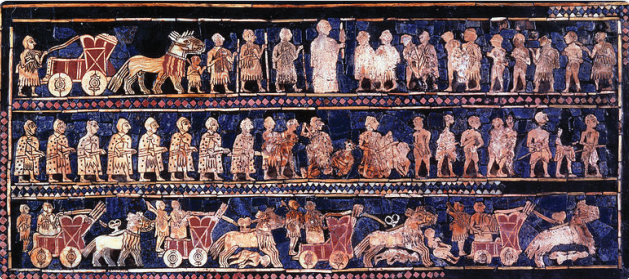
Numarası :

Puan :

1. İnsanoğlunun eski çağlardan beri araç-gereç yapmasının gerekçeleri nelerdir? Açıklayınız.

2. "Tarım Devrimi'nin" insanoğlunun ekonomik yaşamı üzerine etkilerine dört örnek veriniz.

3. Günümüzde İngiltere British Museum'da sergilenen, MÖ 2600'de yapılmış, bir Sümer savaşını betimleyen ve kutu süslemesi olan Ur Standardı'ndan hareketle Sümer ordusuyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz? Ulaşamadığınız yargıların sonundaki kutucuğu 'X' ile işaretleyiniz.

Sümerler, ordularında savaş arabası kullanmışlardır.

Ordunun içerisinde hayvan gücünden yararlanılmıştır.

Piyade askerleri orduda görev almıştır.

Sümer kralları ordularına komuta etmemiştir.

4. İlk Çağ'da Asya Hun Devleti'nin dünya askeri teşkilatına katkılarını açıklayınız.

5. Dünya tarihinde ilk düzenli orduyu oluşturan uygarlığın adını yazınız.

6. Hitit ordusunun başat unsurları piyadeler ve savaş arabalı askerlerdir. Piyadeler, savaş arabalı askerlere nispetle daha kalabalıktır. Piyadelerin temel birliği, hür erkekler arasından askerî mesleğe girenler ve imparatorluğun çeşitli bölgelerinden askere kaydedilenlerden oluşmuştur. Savaşlarda asıl vurucu unsurlardan olan piyadeler aynı zamanda sınırlardaki kalelerin güvenliğini sağlamak ve isyanları bastırmakla görevlidir. Hitit askerleri savaş aleti olarak pala ve baltanın yanı sıra açık arazilerde nizami saldırıya imkân tanıyan uzun mızraklar kullanmıştır. Hitit ordusunda kullanılan silahlar bronzdan imal edilmiştir. Hitit ordusu, düşman kuvvetlerine savaş arabalarıyla saldırarak onları zayıflattıktan sonra esas darbeyi piyadelerle indirmiştir. Hititler günümüzde Suriye sınırlarında kalan Kadeş şehrini Mısır'a karşı savunmuş ve savaştan bir süre sonra iki büyük devlet arasındaki ilk barış antlaşması olan Kadeş Antlaşması'nı imzalamıştır.

Verilen bilgiye göre Hitit ordusuyla ilgili aşağıdaki ulaşabildiğiniz yargıların sonundaki kutucuğu 'X' ile işaretleyiniz.

Orduda süvari birlikler yer almamıştır.

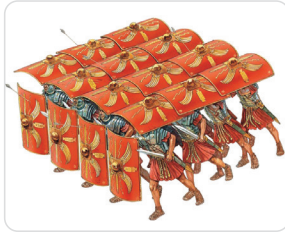
Farklı uygarlıklarla savaşmış ve diplomatik ilişkiler kurulmuştur.

Ordu hem iç hem de dış güvenliğin sağlanmasında görev almıştır.

Madenlerden ordu için silah üretmişlerdir.

Askerlerin sayısı komşu devletlerinkinden fazla olmuştur.

7. Aşağıdaki görsellerdeki askerler hangi İlk Çağ uygarlığına aittir? Yazınız.

8. İç Asya'da İlk Çağ'da yaşayan Türk devlet ve topluluklarının savaşlarda uyguladığı taktikler hakkında bilgi veriniz.

9. • 1892'de Londra'da onun adına bir kulüp kurulmuştur.
• İslam dünyasında Hakîm unvanı verilen; Harezmi, Biruni, İbn-i Sina ve el-Heysem gibi çok yönlü İslam bilginlerinden birisidir.
• Melikşah Gözlem Evi'nde 18 yıl görev yapmış, Melikşah'ın isteği ile yeni bir takvim hazırlamış ve güneş yılını 365 gün olarak belirlemiştir.

Yukarıda bazı bilgiler verilen bilim insanı kimdir? Yazınız.

10. Konargöçer yaşamın İlk Çağ'da kurulan Türk devletlerinin hukuk sistemine etkilerini açıklayınız.
